

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง การศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกง

โดย

นางสาว พิมพ์พร หล็กเพ็ชร

รหัสนักศึกษา 05520567

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิเศก ปันสุวรรณ

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่องานวิจัย การศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกง

ผู้นำเสนอ พิมพัชร หลักเพชร **รหัสนักศึกษา** 05520567

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั้นสุวรรณ

บทคัดย่อ

ฮ่องกง เกาะเล็กๆทางตอนใต้ของจีนซึ่งเคยเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมง แต่ในปัจจุบัน หมู่เกาะแห่งนี้กลายเป็นที่ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออก ทำให้เมืองแห่งนี้กลายเป็นที่จับตามองของคนทั่วโลก และเป็นเมืองต้นแบบในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ในงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเศรษฐกิจของฮ่องกง ศึกษาโครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกง และเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง ผลการศึกษาพบว่าแต่เดิมฮ่องกงทำเพียงการเกษตร แต่เมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองและได้วางบทบาทให้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการธนาคาร ภายหลังเมื่อฮ่องกงกลับคืนสู่จีน รัฐบาลจีนก็มีนโยบายเพื่อสานต่อบทบาทนี้ของฮ่องกง และยังคงไว้ซึ่งระบบเศรษฐกิจทุนนิยมตามเดิม เศรษฐกิจของฮ่องกงยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ฮ่องกงกลายเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากที่สุดเป็นอันดับที่ 4 ของเอเชียในปีค.ศ. 2010

คำสำคัญ เศรษฐกิจของฮ่องกง, นโยบายเศรษฐกิจฮ่องกง, การพัฒนาเศรษฐกิจ, ฮ่องกง

คำนำ

สารนิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาในรายวิชา 450460 การศึกษาเอกเทศ สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับ พัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกง เพราะปัจจุบันฮ่องกงกลายเป็นเมืองที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออก ทำให้เมืองแห่งนี้กลายเป็นที่จับตามองของทั่วโลก และเป็นเมืองต้นแบบที่ควรค่าแก่การศึกษาในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจ และหากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

พิมพ์พร หลักเพชร

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
วิธีการดำเนินการศึกษา	1
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2
ผลการศึกษา	3
อภิปรายผลการศึกษา	12
สรุปผลการศึกษา	13
บรรณานุกรม	15

บทนำ

ตั้งแต่ยุคศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้แผ่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาค ในทวีปเอเชียเองก็เช่นกัน แต่ละประเทศพยายามดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการค้าและเศรษฐกิจของประเทศตน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจจนกลายเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงสุดในเอเชีย ต่อมาประเทศอื่นๆ ในเอเชียเริ่มหันมาส่งเสริมเศรษฐกิจในประเทศ รวมถึงฮ่องกงซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย แม้ในปัจจุบันฮ่องกงเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ในอดีตฮ่องกงเคยตกเป็นอาณานิคมของ อังกฤษ จึงทำให้ ฮ่องกง มีการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีซึ่งมีความแตกต่างจากแผ่นดินใหญ่ อังกฤษสร้างฮ่องกงให้เป็นเมืองท่าปลอดภาษีที่สำคัญ เพื่อขยายตลาดสินค้าของอังกฤษในแถบภูมิภาคเอเชีย ด้วยเหตุนี้ ฮ่องกงจึงมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เห็นได้ชัดในช่วงทศวรรษ 1970 (Foreign Commonwealth Office, 2010) ฮ่องกงได้กลายเป็นเขตที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจในเอเชีย อีกทั้งข้อได้เปรียบจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ของเกาะฮ่องกงที่ล้อมรอบไปด้วยทะเล และมีที่ตั้งอยู่ริมปากแม่น้ำเพิร์ลซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญในการค้าขายระหว่างประเทศ อีกทั้งยังมีอาณาเขตใกล้เคียงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ ฮ่องกงกลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญของโลก และเป็นประตูการค้าติดต่อค้าขายกับจีนแผ่นดินใหญ่ (Hong Kong Tourism Board, 2007)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาททางเศรษฐกิจที่สำคัญของฮ่องกงต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยศึกษาโครงสร้าง นโยบาย พัฒนาการ และแนวโน้มทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในการหาแนวทางการลงทุนของคนไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกง
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกง
3. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. การศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการและนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกงตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 – ปัจจุบัน โดยนำนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกง กิจกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือ GDP มาใช้ในการวิเคราะห์ความสำเร็จในการ

ดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของแต่ละปี โดยการวิเคราะห์เชิงนโยบายโดยการประเมินวัดความสำเร็จ และนำเสนอในรูปแบบตาราง

2. การศึกษาศักยภาพ และผลที่ได้รับจากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกงโดยวัดจากค่า GDP ของปี 1970 – 2011 โดยนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิเส้น
3. การศึกษาแนวโน้มทางเศรษฐกิจของฮ่องกงในอนาคตโดยวัดจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ อัตราการจ้างงาน และอัตราการส่งออกของแต่ละปี มาพิจารณาถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจของฮ่องกง

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความเจริญทางเศรษฐกิจของ Rostow หรือ Rostow's Theory ถูกคิดขึ้นโดย Walt Whitman Rostow (W.W.Rostow) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน โดยแบ่งขั้นตอนของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจออกเป็น 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 สังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society) ถือเป็นสังคมที่ยังไม่ได้พัฒนา รายได้หลักมาจากภาคเกษตรกรรม , ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ (Preconditions for take – off) เป็นช่วงที่เริ่มมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีการลงทุนทำกิจการต่างๆ ประชาชนเริ่มทำธุรกิจของตนเองเกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ , ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มการขยายตัว (Take – off) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มตัวเลขรายได้ของประเทศและค่าครองชีพส่วนบุคคล , ขั้นที่ 4 ขั้นเร่งรัดการขยายตัว (Drive to Maturity) มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยพัฒนาศักยภาพในการผลิต ในภาคอุตสาหกรรมมีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้เพื่อทดแทนแรงงานคนที่มีค่าแรงขั้นต่ำเพิ่มสูงขึ้น วิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนเป็นแบบสังคมเมือง และ ขั้นที่ 5 ขั้นอุดมสมบูรณ์ (High Mass Consumption) เศรษฐกิจของขั้นนี้ถือว่ามีความเสถียรมาก มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เทคโนโลยีระดับสูงถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ถือเป็นขั้นที่กลายเป็นสังคมเมือง โดยสมบูรณ์ อัตราภาคบริการเพิ่มขึ้น

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Michael F. Martin (2007) กล่าวว่าในช่วง 10 ปีหลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ฮ่องกงคืนมาจากอังกฤษ มีหลายสิ่งๆที่เปลี่ยนแปลงไปมากมาย ในด้านเศรษฐกิจ ฮ่องกงยังคงเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับนานาชาติอยู่ และยังเป็นเสมือนประตูทางเข้าของจีน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่กับฮ่องกงมีความลึกซึ้งขึ้นและแพร่กระจายอย่างกว้างขวางในช่วง 10 ปีหลัง ตามที่นักวิชาการคาดการณ์ไว้ ฮ่องกงจะเป็นเมืองที่เพิ่มระดับ

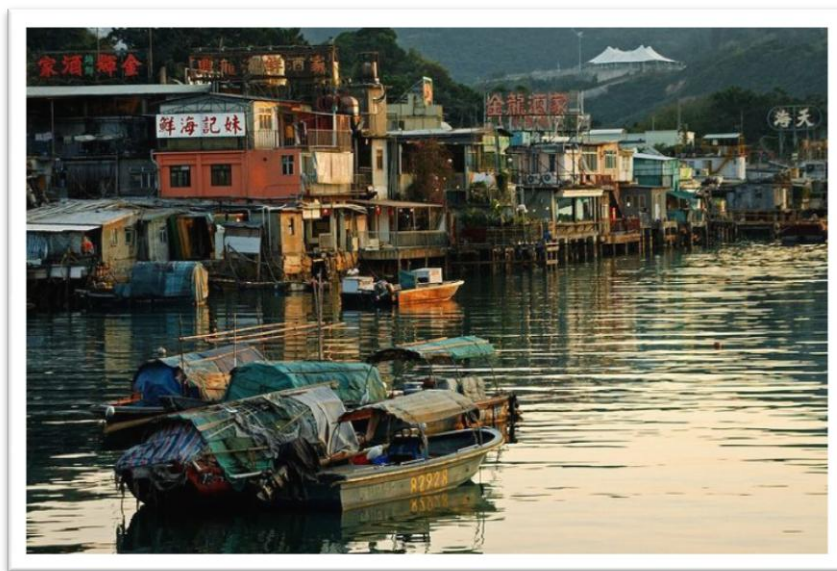
ความสามารถให้กับจีน เศรษฐกิจทั้งสองฝ่ายกำลังพุ่งทะยานขึ้น และมีความร่วมมือกันในลักษณะถาวร

Zhigang Tao และ YC Richard Wong (2001) กล่าวว่าเศรษฐกิจของฮ่องกงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ผลผลิตจากภาคอุตสาหกรรมของฮ่องกงลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่วัดตามสัดส่วน GDP แล้ว ภาคบริการกลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ฮ่องกงได้กลายเป็นศูนย์กลางแห่งการบริการ เนื่องจากการเปิดประเทศ และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของจีน แผ่นดินใหญ่ ทำให้เกิดการย้ายฐานและการผลิตอุตสาหกรรมเข้าสู่จีน และฮ่องกงก็กลายเป็นประตูทางเข้าที่ค่อยเปิดรับการค้าระหว่างจีนและตลาดโลก

ผลการศึกษา

1. พัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกง

ฮ่องกงมีความเปลี่ยนแปลงในด้าน โครงสร้างทางเศรษฐกิจมาตั้งแต่อดีต จนกระทั่งปัจจุบัน ในระยะเริ่มแรก ประชาชนในฮ่องกงนิยมทำการเกษตร รายได้หลักของประชาชนในฮ่องกงมาจากการทำประมง เนื่องจากฮ่องกงมีลักษณะเป็นเกาะ มีทะเลล้อมรอบ ไม่มีชายแดนติดต่อกับพื้นที่ใดๆ ดังนั้นอาชีพส่วนใหญ่ของชาวฮ่องกงคือ ประมง

ภาพที่ 1 หมู่บ้านชาวประมงในฮ่องกง

ที่มา : fotocommunity.com/ (2005)

แต่หลังจากยุคสงครามฝิ่น ในศตวรรษที่ 19 ประเทศจีนพ่ายแพ้ในสงครามครั้งนี้ ทำให้ฮ่องกงกลายเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษตามสนธิสัญญานานกิง จากหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ อังกฤษได้เปลี่ยนให้ฮ่องกงกลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ใช้ฮ่องกงให้เป็นศูนย์กลางทางการเงิน การ

พาณิชย์ และการติดต่อค้าขายกับประเทศในแถบเอเชียตะวันออก อีกทั้งยังให้ฮ่องกงเป็นแหล่งค้าขายปลอดภาษี ชาวต่างชาติเริ่มเข้ามาอาศัยในฮ่องกงมากขึ้น มีการจัดส่งสินค้าผ่านทางเรือโดยใช้ฮ่องกงเป็นเมืองท่าของพ่อค้าชาวอังกฤษ ในช่วงเวลานี้ทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมากมายในฮ่องกง อุตสาหกรรมที่เด่นๆของฮ่องกงมีมากมายเช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น ในช่วงนี้เศรษฐกิจฮ่องกงเติบโตขึ้นมากจนกลายเป็นหนึ่งในสี่เสือเศรษฐกิจของเอเชีย อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจฮ่องกงก็ได้รับผลกระทบจากสงครามต่างๆ เช่นเดียวกัน ทั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน

ภาพที่ 2 อุตสาหกรรมทอผ้าในฮ่องกง

ที่มา : china-mike.com/ (1966)

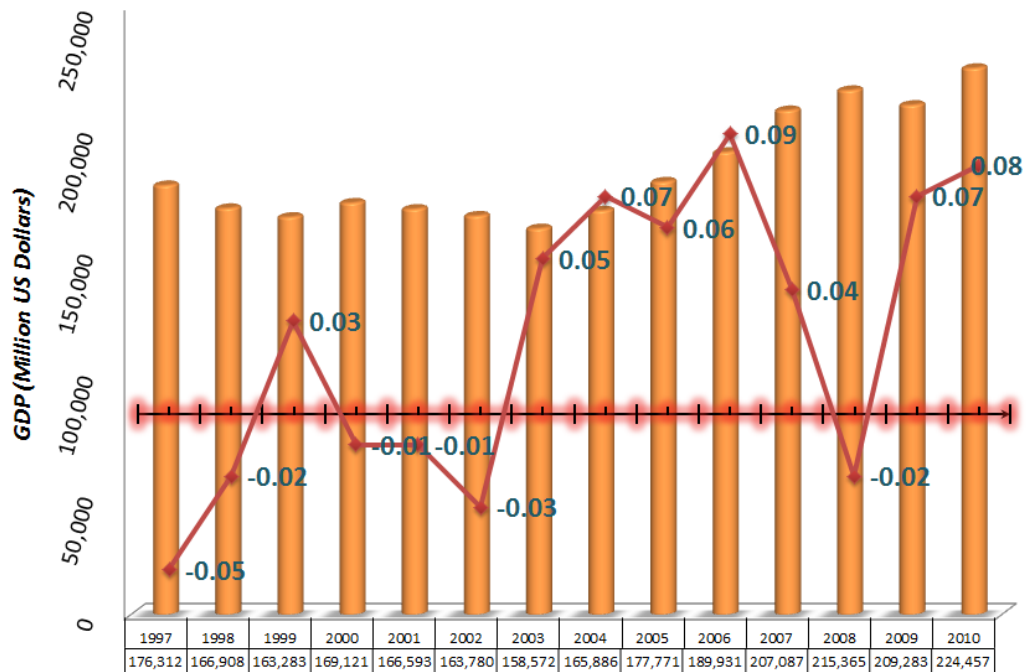
ภายหลังจากปี ค.ศ. 1978 จีนแผ่นดินใหญ่ได้เปิดประเทศออกสู่ชาวโลก ส่งผลให้มีผู้ประกอบการต่างชาติมากมายหลั่งไหลเข้าไปลงทุนทำธุรกิจในจีน รวมถึงบริษัทอุตสาหกรรมต่างๆในฮ่องกง ที่เริ่มย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมหนักไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ ส่งผลให้สัดส่วนรายได้จากภาคอุตสาหกรรมค่อยๆลดน้อยลง ในขณะเดียวกัน ภาคบริการในฮ่องกง เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม การบริการด้านการเงินและการธนาคาร เริ่มทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ภายหลังจากปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา อังกฤษได้มอบฮ่องกงกลับคืนให้แก่จีน โดยที่จีนยังคงระบอบการปกครองและระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของอังกฤษไว้ และยังคงให้ฮ่องกงเป็นเมืองท่าค้าขายปลอดภาษีที่สำคัญอยู่

ภาพที่ 3 ตลาดหุ้นในฮ่องกง

ที่มา : stocks-for-beginners.com/ (2013)

ในช่วงปีค.ศ. 1997 – 2000 ซึ่งเป็นช่วงที่ฮ่องกงเพิ่งกลับคืนเป็นของประเทศจีนอย่างเต็มตัว เศรษฐกิจฮ่องกงตกต่ำอยู่ช่วงหนึ่ง ในปีค.ศ. 1968 ฮ่องกงมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ อยู่ที่ประมาณ 160,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จนกระทั่งในปีค.ศ. 2008 ฮ่องกงมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงถึง 215,365 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถึงแม้ในปีค.ศ. 2009 ฮ่องกงจะได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคไข้หวัดใหญ่ 2009 ทำให้เศรษฐกิจของ ฮ่องกงถดถอย แต่ฮ่องกงก็ยังสามารถพลิกฟื้นเศรษฐกิจได้ในปีค.ศ. 2010 ซึ่งมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ สูงถึง 224,457 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการเปรียบเทียบ รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนของฮ่องกง กับประเทศจีนพบว่า ในปีค.ศ. 2010 มีมูลค่าสูงถึง 35,156 ดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่จีนในปีเดียวกันมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนเพียง 5,445 ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น จากการศึกษาทำให้เห็นถึงความเจริญทางเศรษฐกิจของฮ่องกงได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ ฮ่องกงถูกจัดให้เป็นเมืองที่ประชากรมีรายได้สูง ในขณะที่ประเทศจีนถูกจัด ให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงปานกลางเท่านั้น

แผนภูมิที่ 1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของฮ่องกง ตั้งแต่ปีค.ศ. 1997 – 2010

ที่มา : ผู้วิจัย (2012)

2. โครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกง

รูปแบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจของฮ่องกงมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากเมืองแห่งเกษตรกรรมในช่วงแรก เปลี่ยนเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรมในช่วงอาณานิคมของอังกฤษ และการพัฒนาสู่ภาคบริการในปัจจุบัน โดยเห็นได้จากสัดส่วนที่ลดลงจากปีค .ศ. 1978 จากร้อยละ 31 เหลือเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นในปีค.ศ. 2009 ในขณะที่ภาคบริการมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีค.ศ. 1978 ซึ่งมีมูลค่าเพียงร้อยละ 67 เพิ่มเป็นร้อยละ 93 ในปีค.ศ. 2009 อีกทั้งยังวัดได้จากอัตราการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการลดลงของมูลค่าจากภาคอุตสาหกรรมเนื่องมาจากการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมฮ่องกงไปยังประเทศอื่นที่มีต้นทุนถูกกว่าโดยเฉพาะประเทศจีน นอกจากนี้รัฐบาลยังเป็นส่วนสำคัญในการขยายตัวของภาคบริการโดยการดำเนินนโยบายส่งเสริมการค้าขายในภาคบริการอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้ฮ่องกงจึงได้รับการขนานนามให้เป็นศูนย์กลางด้านการบริการของภูมิภาคอย่างเช่นในปัจจุบัน

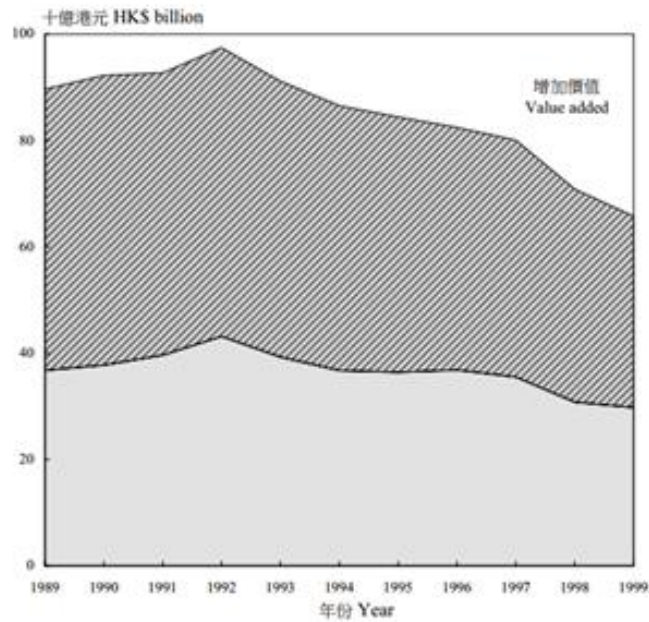

ภาพที่ 4 เขตเศรษฐกิจในฮ่องกง

ที่มา : labourmobility.com (2011)

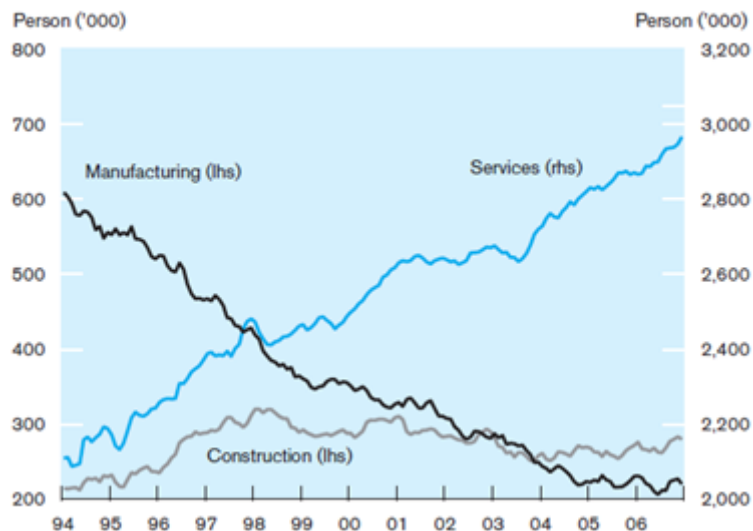
ในปีค.ศ. 1997 ภายหลังจากที่อังกฤษคืนฮ่องกงให้แก่จีน ในตอนนั้นเศรษฐกิจของฮ่องกง ดำเนินไปด้วยระบบแบบทุนนิยมตามแบบฉบับของอังกฤษ เมื่อมีการเปลี่ยนมือจากอังกฤษเป็นจีน ที่ดำเนินเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม จึงเป็นที่กังวลของคนทั่วไปว่าอาจทำให้เศรษฐกิจที่กำลังเติบโตของฮ่องกงต้องสะดุด แต่ รัฐบาลจีนได้มีการดำเนินนโยบายแบบ 1 ประเทศ 2 ระบบ โดยยังให้ฮ่องกงคงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมไว้ และยังให้ฮ่องกงเป็นเมืองท่าปลอดภาษีเช่นเดิม อีกทั้งยังดำเนินนโยบายพัฒนาเมืองในบริเวณปากแม่น้ำเพิร์ลให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นเสมือนประตูในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศของจีน ในปีค.ศ. 1997 รายได้จากภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ 15 ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งลดลงจากปีค.ศ. 1978 ซึ่งมีรายได้จากภาคอุตสาหกรรมสัดส่วนร้อยละ 31 ของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่ภาคบริการมีมูลค่ารายได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากในปีค.ศ. 1978 ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 67 ของรายได้ทั้งหมด ในปีค.ศ. 1997 ภาคบริการมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 84 ของรายได้ทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ต่างจากภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีอัตราลดลง นอกจากสัดส่วนของรายได้ที่แสดงให้เห็นพัฒนาการเศรษฐกิจของฮ่องกงแล้ว อัตราการจ้างงานก็เป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญที่ชี้ให้เห็นการขยายตัวของธุรกิจบริการ โดยในช่วงปีค.ศ. 1992 เป็นช่วงที่มีอัตราของแรงงานชาวฮ่องกงในภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด แต่หลังจากนั้น เมื่อมีการย้ายฐานการผลิตออกไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ ส่งผลให้อัตราแรงงานในภาคอุตสาหกรรมลดน้อยลง

และในปีค.ศ. 1994 มีอัตราการจ้างงานกว่า 600,000 คนในภาคอุตสาหกรรม แต่ในปีค.ศ. 2006 มีการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมลดลงเหลือเพียง 200,000 กว่าคนเท่านั้น ในขณะที่อัตราการจ้างงานของภาคบริการเพิ่มขึ้นจากปีค.ศ. 1994 ที่มี 2,000,000 กว่าคน เป็นเกือบ 3,000,000 คนในปีค.ศ. 2006

แผนภูมิที่ 2 อัตราแรงงานในภาคอุตสาหกรรมปี 1989 – 1999

ที่มา : censtatd.gov.hk (1999)

แผนภูมิที่ 3 จำนวนการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการในช่วงปี 1994 – 2006

ที่มา : hkma.gov.hk (2007)

ฮ่องกงมีการดำเนินนโยบายที่เน้นพัฒนาในภาคบริการ โดยในปี .ศ. 2005 ฮ่องกงมีการดำเนินนโยบายเน้นภาคบริการ 4 ภาค คือ ภาคการบริการทางการเงิน ภาคการค้าขายผลิตภัณฑ์ ภาคบริการด้านโลจิสติกส์ และภาคบริการด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังรัฐบาลยังมีความพยายามในการผลักดันอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้เติบโตขึ้น และในปี .ศ. 2012 รัฐบาลมีการดำเนินนโยบายเพื่อกระชับความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้าอื่นๆ เพื่อขยายโอกาสด้านธุรกิจบริการและการลงทุนระหว่างกันให้มากขึ้น

3. แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง

จากประวัติศาสตร์อันยาวนาน และการเปลี่ยนผ่านประเทศผู้ปกครองฮ่องกงในอดีต ปัจจุบันฮ่องกงกลายเป็นเมืองที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากที่สุดเมืองหนึ่งของโลก และกลายเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการธนาคารของภูมิภาคเอเชียตะวันออก เศรษฐกิจของฮ่องกง มีการขยายตัวพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งทั้งรัฐบาลจีนและรัฐบาลฮ่องกงเอง ต่างกำหนดนโยบายที่จะพัฒนา เศรษฐกิจฮ่องกงในอนาคตไว้อย่างชัดเจน ในอนาคต รัฐบาลจีนแผ่นดินใหญ่ได้วางนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเศรษฐกิจฮ่องกงไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะ 5 ปี ฉบับที่ 12 ให้ ฮ่องกงมีบทบาทสำคัญในการเป็นช่องทางระดมเงินทุน และดึงดูดทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีจากทั่วโลกเข้าไป ในจีน ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่พ ลักดันสินค้าและบริการของจีนสู่ตลาดโลก และจีนยังมีความพยายามในการยกฐานะให้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการเงินและการธนาคารของโลก

อย่างไรก็ตาม จีนก็ยังมีกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับฮ่องกงเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ภายใต้ ข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดทางเศรษฐกิจจีน -ฮ่องกง (Closer Economic Partnership Arrangement: CEPA) ซึ่งมีการลงนามในข้อตกลงนี้ตั้งแต่ปี .ศ. 2003 จนกระทั่งปัจจุบัน ข้อตกลงนี้ได้มีการดำเนินความร่วมมือมาถึงฉบับที่ 8 แล้ว ซึ่งในข้อตกลงจะเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมและผลักดันการค้าการลงทุนระหว่างจีนและฮ่องกง เช่น มาตรการลดภาษีสินค้าระหว่างกัน มาตรการเสรี เป็นต้น ข้อตกลง CEPA ส่งผลให้ปัจจุบันฮ่องกงและจีนมีการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนเป็นอย่างมาก โดยในด้านการค้าสินค้า สินค้าจากฮ่องกงได้รับยกเว้นภาษีศุลกากรจากจีน นอกจากนี้ ฮ่องกงและจีนยังได้ส่งเสริมความร่วมมือใน 4 ด้าน คือ ด้านอุตสาหกรรม การส่งเสริมการลงทุน การอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร และการทำธุรกิจแบบอิเล็กทรอนิกส์ และยังได้ส่งเสริมความร่วมมือในสาขาการเงิน การท่องเที่ยว และการออกใบรับรองผู้ป ระกอบวิชาชีพเฉพาะทาง มาตรการต่างๆ ภายใต้ข้อตกลง CEPA ก่อให้เกิดผลสำเร็จด้านการค้าและการลงทุนระหว่างฮ่องกงกับจีนเป็นอย่างมาก

ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลฮ่องกงก็เล็งเห็นแนวโน้มของเศรษฐกิจโลกในอนาคตที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจโลกกำลังโยกย้ายมาทางฝั่งตะวันออกหรือภูมิภาคเอเชียนี้เอง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มีความพยายามในการผลักดันให้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการธนาคาร และตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ฮ่องกงก็ได้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ในด้านนี้ ซึ่งในอนาคตรัฐบาลจะพยายามผลักดันให้มีการขยายการลงทุนทางธุรกิจและอุตสาหกรรมให้มากขึ้น และมีการกระจายสินค้าและบริการ ไปยังพื้นที่ใหม่ๆ โดยเน้นที่การขยายฐานเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาในระยะยาว ส่งออกสินค้าและสร้างความร่วมมือระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่มากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลจีนและรัฐบาลฮ่องกง โดยใช้ประโยชน์จากข้อตกลง CEPA อย่างเต็มที่ ในแง่ความสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ รัฐบาลยังคงจะรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่ค้าและองค์กรระหว่างประเทศทั่วโลก เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและการค้ากับตลาดใหม่ๆ และให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในเวทีองค์การการค้าโลก (WTO) อีกทั้งยังมองหาโอกาสในการเข้าร่วมเขตการค้าเสรีระหว่างจีน - เอเชีย เพื่อให้สินค้า การบริการ และการลงทุน สามารถเข้าถึงตลาดอาเซียนภายใต้เงื่อนไขที่ดีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ฮ่องกงและจีนยังสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเพิร์ล (Pearl river delta) ซึ่งเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ 9 เมืองของจีนในมณฑลกวางตุ้งซึ่งมีพื้นที่อยู่ติดกับริมแม่น้ำเพิร์ล ประกอบด้วย เมืองกว่างโจว เมืองเซินเจิ้น เมืองฝอซาน เมืองจูไห่ เมืองตงก่วน เมืองจงซาน เมืองเจียงเหมิน เมืองจ้าวซิง เมืองฮุยโจว รวมถึงมาเก๊า และฮ่องกง ที่มีพื้นที่อยู่ในบริเวณนี้เช่นเดียว มณฑลกวางตุ้งถือได้ว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจจีนอย่างมาก เนื่องจากว่าบริเวณนี้มีความสำคัญทั้งในมิติการนำเข้าและส่งออกสินค้า เนื่องจากมีพื้นที่อยู่บริเวณแม่น้ำ สะดวกต่อการสัญจรทางเรือ และยังเป็นเขตที่มีความใกล้ชิดกับต่างชาติมากที่สุดอีกด้วย บริเวณนี้มีจำนวนประชากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มากถึงหนึ่งในสามของจีนทั้งหมด จึงเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง โดยฮ่องกงมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ในแถบนี้เป็นอย่างมาก เพราะโรงงานในบริเวณนี้ส่วนมากเป็นโรงงานที่ชาวฮ่องกงเป็นเจ้าของ ฮ่องกงจึงสามารถเข้าไปมีบทบาทในการสร้างความทันสมัยและพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว โดยฮ่องกงสามารถใช้เครือข่ายระหว่างประเทศในการสร้างความเชื่อมโยงพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเพิร์ลกับพื้นที่อื่น ๆ ทั่วโลก ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจแก่ชาวฮ่องกงและภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั้งยังสอดคล้องกับบทบาทด้านการเป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่ง และการเงินระหว่างประเทศของฮ่องกงด้วย

ภาพที่ 5 แผนที่เมืองในบริเวณเขตเศรษฐกิจปากแม่น้ำเพิร์ล
ที่มา : sinolandquality.com (2013)

เศรษฐกิจของมณฑลกว่างตุ้งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 โดยมีปัจจัยจากการเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของโลก และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจีน ฉบับที่ 12 ที่ได้วางแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลกว่างตุ้งให้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ กำลังซื้อของประชาชนในเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเพิร์ล (Pearl River Delta: PRD) ที่สูงขึ้นได้กระตุ้นให้เกิดการบริโภคภายในประเทศ (Domestic Consumption) มากยิ่งขึ้น ซึ่งการขยายตัวอย่างรวดเร็วและศักยภาพทางการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยและเงินที่เพิ่มพูนขึ้นจนไม่จำเป็นต้องพึ่งพาฮ่องกงเหมือนแต่ก่อน สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจฮ่องกงเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ ฮ่องกงจึงพยายามหาโอกาสสร้างความร่วมมือระหว่างฮ่องกงและมณฑลกว่างตุ้ง โดยมีการประชุมภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างฮ่องกงกับมณฑลกว่างตุ้ง (Framework Agreement on Hong Kong/Guangdong Co-operation) ขึ้นเมื่อปีค.ศ. 2011 เพื่อกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ช่วยส่งเสริมความร่วมมือทางการลงทุน เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายของภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจโลกร่วมกัน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่เมืองทั้งสอง และคว้าโอกาสในการพัฒนาตามนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย อีกทั้งฮ่องกงยังได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของมณฑลกว่างตุ้ง โดยการใช้ข้อได้เปรียบในด้านต่างๆ และความน่าเชื่อถือของฮ่องกงให้เป็นประโยชน์

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า ทางรัฐบาลจีนเองก็ได้กำหนดนโยบายอย่างชัดเจนให้ฮ่องกงไว้แล้วในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่จะยังคงให้ฮ่องกงรักษาซึ่งสถานะ

ศูนย์กลางทางการเงินและการธนาคารของโลกไว้เหมือนเดิม ในขณะที่รัฐบาลฮ่องกงเอง ก็มีความชัดเจนในก ารกำหนดนโยบายเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของฮ่องกง และการสร้างพันธมิตรใหม่ๆ ในการกระจายสินค้าและบริการจากฮ่องกง นอกจากนี้ กรอบความร่วมมือต่างๆ เช่น CEPA และ Pearl River Delta ต่างก็เป็นช่องทางในการพัฒนาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของฮ่องกง แม้ความท้าทายจากการพัฒนาของ เมืองอื่นๆ ทางจีนแผ่นดินใหญ่ที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากให้กับเศรษฐกิจของฮ่องกง แต่รัฐบาลของฮ่องกงก็ยังคงสามารถหาช่องทางในการพยายามสร้างความร่วมมือเพื่อไม่ให้เศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลงไป อย่างไรก็ตาม ในเมืองใหญ่ๆ ที่มีการพัฒนาถึงขั้นสูง เช่น กวางโจว บทบาทของฮ่องกงได้ถูกลดทอนให้สำคัญน้อยลง ซึ่งต่างจากในอดีตที่ฮ่องกงเคยเป็นที่พึ่งพาด้านเงินทุนให้แก่เมืองเหล่านี้ ซึ่งรัฐบาลฮ่องกงเองก็ยังคงหาช่องทางเพื่อช่วยเพิ่ม โอกาสในการค้าและการลงทุนของฮ่องกงต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า เศรษฐกิจฮ่องกงมีการเปลี่ยนแปลง ลงโดยเริ่มต้นจากการทำการเกษตร ประมงเป็นหลัก ภายหลังจากที่อังกฤษเข้ามาปกครอง อังกฤษได้เปลี่ยนบทบาทฮ่องกงให้กลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมผลิตสินค้าภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ทำให้เศรษฐกิจฮ่องกงขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งการย้ายฐานการผลิตไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ จ นกระทั่งปัจจุบัน กลายเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมากที่สุด โดยในช่วงเวลานี้ เศรษฐกิจของฮ่องกงมีความแข็งแกร่งมาก ประชาชนมีรายได้เยอะ และอยู่กันอย่างสุขสบาย ซึ่งสอดคล้องกับ ”ทฤษฎีลำดับขั้นของความเจริญของรอสโทว์ ” ซึ่งได้แบ่งสังคมออกเป็น 5 ขั้น โดยในขั้นแรกประชาชนจะประกอบอาชีพง่ายๆ และเศรษฐกิจยังไม่ดีนัก แต่เมื่อสังคมมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จนถึงขั้นอุดมสมบูรณ์ ภาคบริการจะมีบทบาทในประเทศมากที่สุด อีกทั้งประชาชนยังอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhigang Tao และ YC Richard Wong (2001) ที่กล่าวว่าเศรษฐกิจของฮ่องกงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ฮ่องกงได้เปลี่ยนจากเมืองแห่งอุตสาหกรรมกลายเป็นศูนย์กลางการบริการอย่างรวดเร็ว

ในขณะเดียวกัน แม้ว่าฮ่องกงจะได้รับการปูรากฐานทางระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งเข้ามาปกครองฮ่องกงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อฮ่องกงกลับคืนสู่จีน ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมซึ่งแตกต่างจากของอังกฤษ ทำให้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของฮ่องกงไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่รู้ว่าภายหลังจากกลับคืนสู่จีนเศรษฐกิจของฮ่องกงจะเปลี่ยน ไปในทิศทางใด แต่เมื่อรั ฐบาลจีนมีการดำเนินนโยบายให้ฮ่องกงอย่างชัดเจน โดยจะให้ฮ่องกงดำเนินเศรษฐกิจแบบทุนนิยมต่อไปอีกเป็นเวลา 30 ปี และยังให้อิสระแก่ฮ่องกงในการปกครองตนเอง จาก การดำเนินนโยบายเช่นนี้ของจีน เศรษฐกิจของฮ่องกงจึงยังคงเติบโตไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมี

ติดขัดในช่วงเริ่มแรก แต่ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหามากมายแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Michael F. Martin (2007) ซึ่งกล่าวว่าในช่วง 10 ปีหลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ฮ่องกงคืนมาจากอังกฤษ มีหลายสิ่งเปลี่ยนแปลงไปมากมาย ในด้านเศรษฐกิจ ฮ่องกงยังคงเป็นศูนย์กลางทางการเงินใน ระดับนานาชาติอยู่ และยังเป็นเสมือนประตูทางเข้าของจีน อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่กับฮ่องกงมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทั้งสองฝ่ายตกลงใจลงนามความร่วมมือด้านการค้าเสรีในปี 2003 “Closer Economic Partnership Arrangement” หรือ CEPA เศรษฐกิจทั้งสองฝ่ายกำลังพุ่งทะยานขึ้น และมีความร่วมมือกันในลักษณะถาวร

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาพบว่า พัฒนาการทางเศรษฐกิจของฮ่องกงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก่อนที่ฮ่องกงจะก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจดังเช่นในปัจจุบัน ในอดีตฮ่องกงเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ โดยประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก แต่ภายหลังจากอังกฤษเข้ามาปกครองอังกฤษได้วางบทบาทให้ฮ่องกงกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมและเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ส่งผลให้เศรษฐกิจของฮ่องกงเริ่มพัฒนาอย่างรวดเร็วและกลายมาเป็นประเทศที่มีความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอันดับต้นๆของภูมิภาค ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจของฮ่องกงในบางช่วงจะได้รับผลกระทบจากภายนอก แต่เมื่อรัฐบาลฮ่องกงมีนโยบายส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ และทางรัฐบาลจีนเองก็มีการวางนโยบายในการพัฒนาฮ่องกงอย่างชัดเจนในด้านการให้อิสระในการบริหารตนเอง และกำหนดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ฮ่องกงกลับมามีความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเช่นเดิม

โครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของฮ่องกง รูปแบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจของฮ่องกงมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากเมืองแห่งเกษตรกรรมในช่วงแรก เปลี่ยนเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรมในช่วงอาณานิคมของอังกฤษ และการพัฒนาสู่ภาคบริการในปัจจุบัน โดยวัดได้จากสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ อีกทั้งยังวัดได้จากอัตราการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการลดลงของมูลค่าจากภาคอุตสาหกรรมเนื่องมาจากการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมฮ่องกงไปยังประเทศอื่นที่มีต้นทุนต่ำกว่าโดยเฉพาะประเทศจีน ในด้านนโยบาย รัฐบาลถือเป็นส่วนสำคัญในการขยายตัวของภาคบริการ โดยการดำเนินนโยบายส่งเสริมการค้าขายในภาคบริการอย่างเห็นได้ชัด และมีความพยายามในการขยายตลาดฮ่องกงไปยังภูมิภาคอื่นๆ

แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกง ในอนาคตทางรัฐบาลจีนได้กำหนดนโยบายอย่างชัดเจนให้ฮ่องกงไว้แล้วในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่จะ

ยังคงให้ฮ่องกงรักษาซึ่งสถานะศูนย์กลางทางการเงินและการธนาคารของโลกไว้เหมือนเดิม ในขณะที่รัฐบาลฮ่องกงเอง ก็มีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของฮ่องกง และการสร้างพันธมิตรใหม่ๆ ในการกระจายสินค้าและบริการจากฮ่องกง นอกจากนี้กรอบความร่วมมือต่างๆ เช่น CEPA และ Pearl River Delta ต่างก็เป็นช่องทางในการพัฒนาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของฮ่องกง แม้ความท้าทายจากการพัฒนาของเมืองอื่นๆ ทางจีนแผ่นดินใหญ่ที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากให้กับเศรษฐกิจของฮ่องกง แต่รัฐบาลของฮ่องกงก็ยังคงสามารถหาช่องทางในการพยายามสร้างความร่วมมือเพื่อไม่ให้เศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลงไป

บรรณานุกรม

[บทความ]

Keith Hapkins. (1975). **Hong Kong : the industrial colony a political, social and economics survey.** HongKong : Oxford University Press.

The Information Services Department, HongKong Special Administrative Region Government. (2012). “HongKong The Fact.” January.

The World Bank. (2011). “World Development Report 2011.” n.d.

Sung Yun – Wing, Wong Kar – Yiu. (1998). “Growth of HongKong Before and After Its Reversion to China : The China Factor.” Department of Economics, University of HongKong.

Tao Zhigang and YC Richard Wong. (2001). “HongKong : From An Industrialized City To A Center of Manufacturing – Related Services.” Department of Economics, The University of HongKong.

[สื่ออิเล็กทรอนิกส์]

ศศิภา ถิ่น. (2554). การพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลกว่างตู่: ความท้าทายและโอกาสสำหรับฮ่องกง. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=469&ELEMENT_ID=9429.

ศศิภา ถิ่น. (2555). ฮ่องกง – จีน ร่วมลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ CEPA ฉบับที่ 8. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก http://www.thaibizchina.com/thaibizchina/th/china-economic-business/result.php?SECTION_ID=469&ELEMENT_ID=9429.

Hong Kong Trade Development Council. (2013). “Economic and Trade Information on Hong Kong”. [Online]. Accessed December 30. Available from <http://hong-kong-economy-research.hktdc.com/business-news/article/Market-Environment/Economic-and-Trade-Information-on- Hong-Kong/etihk/en/1/1X000000/1X09OVUL.htm>.